

แนวทางการบริหารการศึกษาของผู้นำทางศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์

Educational Administration Guidelines of Religious Leaders in Nakhon
Sawan Province

แพรวนภา แจ่มจรัส¹ ปฏิธรรม สำเนียง² และวรภฤต เกื้อนช่าง³

Praewnapa Jamjumrad, Prathitham Samniang and Worrakrit Thuenchang

Received: June 05, 2022

Revised: August 23, 2022

Accepted: August 24, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการด้านการศึกษาของผู้นำทางศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์ และ 2) สังเคราะห์หลักธรรมในการบริหารจัดการด้านการศึกษาของผู้นำทางศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น .93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูป/คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารการศึกษาของผู้นำทางศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 ด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงบประมาณ 2) ด้านการบริหารทั่วไป 3) ด้านการบริหารบุคคลและด้านที่น้อยที่สุด 4) ด้านการบริหารวิชาการ และ 2) สภาพการบริหารการศึกษาของผู้นำทางศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า 2.1) ด้านการบริหารงบประมาณหลักธรรมสำคัญที่ทุกศาสนาใช้ในการบริหารจะเน้นเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต 2.2) ด้านการบริหารทั่วไป หลักธรรมที่ทุกศาสนาใช้จะเน้นเรื่องความเสียสละเช่นการระดมทรัพย์การและการบริจาคในด้านต่าง ๆ 2.3) ด้านการบริหารบุคคล หลักธรรมที่ทุกศาสนาใช้จะเน้นเรื่องการอยู่ร่วมกันให้มีความสุขโดยใช้หลักธรรมของแต่ละศาสนาเข้ามามีบทบาทในการเข้าสังคม

¹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1; The First Education Service Area Office Nakhonsawan

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding author, e-mail: pn_biker@hotmail.com, Tel. 099-3856661

โดย และ 2.4) ด้านการบริหารวิชาการ ครูและผู้บริหารจะเน้นเรื่องการสอนหลักธรรมของแต่ละศาสนาให้เข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตของนักเรียนในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร, การศึกษา, ผู้นำทางศาสนา

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the educational administration of religious leaders in Nakhon Sawan Province; and 2) to synthesize Dhamma in educational administration of religious leaders in Nakhon Sawan Province. It was a mixed methods research. For quantitative research, data were collected from a sample group of 226 administrators and teachers. The research tool was a questionnaire with a reliability value of .93. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean and standard deviation. For qualitative research, a semi-structured interview method was used with 9 key informants and the data were analyzed by content analysis. The results of the research were as follows: 1) the condition of educational administration of religious leaders in Nakhon Sawan Province consisted of 4 aspects, overall, the average was at a high level ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.46). Considering from the most to the least, they were: 1) the aspect of budget management, 2) the aspect of general administration, 3) the aspect of personnel management, 4) the aspect of academic administration; and 2) the condition of educational administration of religious leaders in Nakhon Sawan Province found that 2.1) in case of budget management, the main principles (Dhamma) used by all religions in administration were focused on honesty; 2.2) in terms of general administration, Dhamma used by all religions emphasized sacrifices such as resource mobilization and donations in various fields; 2.3) in the aspect of personnel management, Dhamma that all religions used will focus on living together happily by using the principles (Dhamma) of each religion to play a role in socialization; and 2.4) in case of academic administration, teachers and administrators will focus on teaching the principles (Dhamma) of each religion to play a role in the lives of students in their daily lives.

Keywords: Administrative Guidelines, Education, Religious Leaders

บทนำ

ปัจจุบันองค์กรหลายองค์กรได้มีการบริหารจัดการที่หลากหลายรูปแบบโดยเฉพาะองค์กรทางการศึกษาที่เป็นสถานศึกษาหรือที่เรียกอีกอย่างว่าโรงเรียน การบริหารจัดการในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นมาก เนื่องจากเป็นองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งกลุ่มเหล่านี้จะมีผลต่อการพัฒนามนุษย์และสังคมประเทศชาติอย่างต่อเนื่อง ปัญหาอุปสรรคที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่คุณภาพการศึกษาที่เกิดจากกระบวนการบริหารจัดการระบบการจัดการเรียนรู้และระบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสืบเนื่องจากปัญหาด้านการบริหารจัดการโรงเรียนผู้บริหารขาดทักษะในการเป็นนักบริหารไม่มีระบบฐานข้อมูลงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดความพร้อมด้านสภาพแวดล้อม สถานที่และที่สำคัญหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงโดยเฉพาะการบริหารจัดการที่ดีตามแนวทางอัลกุรอาน มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (อับดุลอาซิซ เจ๊ะมามะ, 2561) เป็นการเน้นย้ำคุณลักษณะของผู้นำและทักษะความเป็นผู้นำ ซึ่งในการกำหนดแนวคิดการบริหารจัดการที่ดีในอิสลาม ได้ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงคาดการณ์กับสิ่งที่เห็นชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกความเป็นจริงในสังคมผนวกกับสิ่งที่ถูกกล่าวในอัลกุรอาน และในเชิงการบริหารการศึกษาของผู้นำทางศาสนาอิสลาม ต้องใช้หลายปัจจัยในการดูแลองค์กรทางศาสนาให้ประสบผลสำเร็จ ในสถาบันพระพุทธศาสนา มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย และการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและบาลี เป็นการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรซึ่งมีพื้นฐานความรู้ไม่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่าและได้ศึกษาวิชาสามัญเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยคำแนะนำของมหาเถรสมาคม ซึ่งแบ่งออกเป็นระดับ คือ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้นเปรียญธรรม ประโยค เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่การจัดการศึกษาในศาสนาคริสต์ พระศาสนจักรคาทอลิกสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาแบบการศึกษาคาทอลิก และให้มีการจัดตั้งโรงเรียนคาทอลิกทั้งนี้พระศาสนจักรคาทอลิกเรียกร้องให้โรงเรียนคาทอลิกจัดการศึกษาตามลักษณะของการจัดการศึกษาคาทอลิก และให้มีการพัฒนาการจัดการศึกษาคาทอลิกให้เหมาะสมกับบริบทของพระศาสนจักรคาทอลิกที่ตั้งอยู่ในแต่ละพื้นที่จากสภาพการณ์สังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากความเจริญด้านต่าง ๆ ทำให้มีการพัฒนาทางด้านการจัดการศึกษาทั้งนี้การพัฒนาการจัดการศึกษาคาทอลิกจะต้องสอดคล้องต่อหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก อันเป็นอัตลักษณ์ของการศึกษาคาทอลิก เพื่อให้บรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาตามความหมายของการจัดการศึกษาคาทอลิกยั่งยืน (เกษม วัฒนชัย, 2549) พระศาสนจักรคาทอลิกยึดถือว่า ตนเองมีหน้าที่ประกาศนทางแห่งความรอดแก่มนุษย์ และมีหน้าที่พิเศษในการให้การศึกษา “พระศาสนจักรมีพันธะประจักษ์ชัดตั้งแต่ค้อยอบรมสั่งสอนลูกของตน เพื่อให้ชีวิตของเขาเต็มเปี่ยมไปด้วยจิตตารมณ์พระคริสต์ ในขณะที่เดียวกันพระศาสน

จักรคาทอลิกพยายามสุดความสามารถ ในอันที่จะส่งเสริมให้มนุษย์ทุกคนบรรลุถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครบครัน สร้างความดีงามให้แก่สังคมโลก และสรรสร้างให้โลกนี้มีมนุษย์ธรรม สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทยสังเคราะห์ความท้าทายสังคมไทยไว้ 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านสังคม คือ สังคมมีวิกฤติด้านคุณค่า เนื่องจากกระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม และสุขนิยม ทำให้เกิดค่านิยมที่ผิดและศีลธรรมที่เสื่อมลง สังคมมีความไม่สมดุล ของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกับการเติบโตทางจริยธรรม มโนธรรมของมนุษย์ สังคมมีความเลื่อมล้ำทางสังคมเศรษฐกิจ โอกาสทางการศึกษา ทำให้เกิดความแตกแยกทางความคิด นำไปสู่ความรุนแรง สังคมขาดจิตสำนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม นำไปสู่ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง สังคมมีความขัดแย้งในความคิด และคุณค่าที่ถูกบิดเบือนและความขัดแย้งทางการเมือง สถาบันหลักของสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ สังคมขาดวิสัยทัศน์และการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน สังคมมีความไม่แน่นอนในชีวิต เนื่องจากภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรงมากขึ้น

2) ด้านเด็กและเยาวชน คือ เด็กและเยาวชนอยู่ในสภาพครอบครัวแตกแยก ขาดความรัก ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ ขาดแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ขาดโอกาสในการรับการอบรมหล่อหลอมที่ดีจากครอบครัว โรงเรียน และสังคม เด็กและเยาวชนขาดเป้าหมายจุดยืน ทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย เด็กและเยาวชนไม่เห็นและเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น ขาดความศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือขาดจิตสำนึกในคุณงามความดี เด็กและเยาวชนขาดทักษะและสมรรถภาพที่รับกับสังคมเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ขาดวิจรรย์ญาณในการแยกแยะดี-ชั่ว ถูก-ผิด มีความต้านทานต่ำต่อสิ่งเร้าจากสื่อและกระแสนิยม เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมแปลกแยก ขาดการวางแผนชีวิต ส่งผลให้ไม่มีแรงจูงใจในการทำสิ่งที่ดีและถูกต้อง

3) ด้านโรงเรียนคาทอลิก คือ โรงเรียนคาทอลิกไหลตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เน้นการแข่งขันทางด้านวิชาการ เพื่อชื่อเสียงจนขาดอัตลักษณ์ของโรงเรียนคาทอลิก โรงเรียนคาทอลิกถูกชุมชนและผู้ปกครองมองว่า จำกัดโอกาสทางการศึกษาด้วยปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ทำโรงเรียนเป็นธุรกิจ เน้นวิชาการมากกว่าการอบรมด้านศีลธรรม ชักนำนักเรียนเข้าศาสนาของตน และเป็นโรงเรียนของคนมั่งมีโรงเรียนคาทอลิกอยู่ภายใต้นโยบายการศึกษาของรัฐที่ขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง การประเมินโรงเรียนและนักเรียนขาดมาตรฐาน โรงเรียนอยู่ในสภาพขาดเอกภาพ ความเสมอภาคด้านนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ ไม่สามารถเรียกร้องสิทธิได้เท่าเทียมกับโรงเรียนของรัฐ (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2555)

ด้วยเหตุผลข้างต้นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการวิเคราะห์การบริหาร การศึกษาของผู้นำทางศาสนาที่ส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชนในจังหวัดนครสวรรค์เนื่องจากได้ เล็งเห็นถึงปัญหาในการจัดการบริหารในแต่ละศาสนามีมากมายในแต่ละด้านแตกต่างกันออกไป

ผลการวิจัยที่ได้รับ จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพิจารณาเพื่อจะได้นำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารทางศาสนา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการด้านการศึกษาของผู้บริหารทางศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อสังเคราะห์หลักธรรมในการบริหารจัดการด้านการศึกษาของผู้บริหารทางศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ประกอบด้วย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ได้ทำการแจกแบบสอบถามศึกษาสภาพการบริหารการศึกษาของผู้บริหารทางศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 12 คน และครู จำนวน 582 คน รวมทั้งสิ้น 594 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 7 คน และครู จำนวน 227 คน รวมทั้งสิ้น 234 คน จากโรงเรียนสอนศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเทียบสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สถานศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
1. โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม	1	3	1	2
2. โรงเรียนพระปริยัติธรรม	8	103	4	40
3. โรงเรียนสอนศาสนาคริสต์	3	444	2	185
รวม	12	550	7	227

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน โดยผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติ ดังนี้ เป็นผู้มีความรู้ทางด้านหลักธรรมของแต่ละศาสนา หรือเป็นผู้มีความรู้และความสามารถทางด้านบริหารการศึกษา หรือเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการด้านการศึกษาของผู้บริหารทางศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพการบริหารจัดการด้านการศึกษาของผู้บริหารทางศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

โดยด้านบริหารงบประมาณและบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.64 รองลงมา ได้แก่ ด้านบริหารบุคคลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ส่วนด้านการบริหารวิชาการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถานทางการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สอนศาสนาในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม	แนวทางการบริหาร (n=226)			ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการบริหารวิชาการ	4.57	0.43	มาก	3
2. ด้านการบริหารบุคคล	4.57	0.44	มาก	2
3. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.64	0.46	มาก	1
4. ด้านการบริหารทั่วไป	4.64	0.46	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.61	0.46	มาก	

2. การสังเคราะห์หลักธรรมในการบริหารจัดการด้านการศึกษาของผู้นำทางศาสนา
ในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ผู้บริหารจะต้องใช้หลักธรรมในแต่ละศาสนาใช้ในการบริหารงานโดยในส่วนของงานวิชาการนั้นงานหลัก ๆ ที่ครอบคลุมการเรียนการสอน หลักสูตรต่าง ๆ แล้ว ดังนั้นผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาจึงถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในชุมชนนอกจากเป็นผู้บริหารโรงเรียนแล้วยังเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชนจึงถือว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเป็นที่คาดหวังของสังคมจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการบริหารจัดการรู้จักใช้เทคนิคการบริหารที่เหมาะสมมีการนำหลักธรรม หลักคำสอนของแต่ละศาสนาใช้ในการบริหารงานซึ่งหลักสำคัญที่มีความคล้ายคลึงกัน คือ ต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจในงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้ชุมชนและผู้รับบริการเชื่อมั่นในองค์ความรู้ที่จะมอบให้ แต่ด้วยผลของค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดจากงานบริหารงานทั้ง 4 ด้าน เนื่องด้วยงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรโดยตรง ในเนื้อหาการเรียนการสอนที่มุ่งแต่การวัดผลเพียงอย่างเดียวแต่ในด้านศีลธรรมซึ่งยังไม่สามารถมีการวัดผลเป็นคะแนนได้โดยตรง

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ผู้บริหารต้องสร้างความเชื่อมั่น เชื่อถือให้มากเพราะในด้านการบริหารงบประมาณจะเกี่ยวข้องหลัก ๆ คือ เรื่องการเงิน การจัดหาจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หลักธรรมที่ใช้ในการบริหารในของแต่ละศาสนาหลัก ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน คือ ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกง ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง ซึ่งในแต่ละศาสนานั้นจะมีวิธีต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเชื่อของแต่ละศาสนาแต่ใจความสำคัญนั้นคือต้องปลูกฝังด้านศีลธรรมในด้านความซื่อสัตย์สุจริตนั่นเอง

2.3 ด้านการบริหารบุคคล พบว่า ผู้บริหารในแต่ละศาสนานั้นมีหลักปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปตามความเชื่อและหลักธรรมคำสอนของแต่ละศาสนา แต่โดยหลัก ๆ ความคล้ายคลึงกันในแต่ละศาสนา คือ ด้านการบริหารบุคคลที่ต้องใช้ความเมตตา ความเที่ยงธรรม มี

ใจเป็นกลางเพราะการบริหารงานบุคคลกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกันตรงที่การบริหารงานบุคคลจะเน้นบริหารคน เน้นบริหารหน้าที่และบทบาทของบุคลากร ส่วนการบริหารทรัพยากรมนุษย์จะเน้นภาพกว้างกว่าการบริหารคน เน้นการใช้กลยุทธ์เพื่อให้สำเร็จและสอดคล้องกับเป้าหมาย ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรบุคคลให้เข้ากับงานที่ได้รับมอบหมาย และเสริมสร้างความสามารถเป็นประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ผู้บริหารจะต้องรู้จักบทบาทของงานบริหารทั่วไปก่อนซึ่งขอบข่ายของการบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการ บริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ความสะดวกต่าง ๆ ครอบคลุมถึงงานอาคารสถานที่ งานธุรการ งานกิจการนักเรียน และกลุ่มงานความสัมพันธ์กับชุมชน เมื่อนำมารวมกันแล้วจัดเป็นกลุ่มงานใหม่ชื่อกลุ่มงานนี้ว่า กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป ในกลุ่มงานบริหารงานทั่วไปได้จัดเป็นกลุ่มงานที่มีความหลากหลายในการทำงานดังนั้นผู้บริหารนอกจากจะมีความรู้ความสามารถแล้วจะต้องมีคุณธรรมอีกด้วย ซึ่งในแต่ละศาสนาหลักธรรมที่สำคัญที่คล้ายคลึงกัน คือ จะต้องมีความรัก ความรับผิดชอบ และความเสียสละ ความเป็นมิตรไมตรีต่อผู้ที่รับบริการและทุกคน แต่ปัญหาในด้านการประชาสัมพันธ์ในสื่อสังคมออนไลน์ที่สถานศึกษาที่สอนเกี่ยวกับศาสนาหลายแห่งยังขาดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการด้านการศึกษาของผู้บริหารในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าสภาพการบริหารจัดการด้านการศึกษาของผู้บริหารในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านบริหารงบประมาณและบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านบริหารบุคคล ส่วนด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารของผู้บริหารในจังหวัดนครสวรรค์ ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในด้านวิชาการโดยมีการวัดผลไม่ครอบคลุมในคุณลักษณะที่เรียนรู้ทั้งหมด เช่นเดียวกันกับที่อิวัฒน์ พันธุ์รัตน์ (2562) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า การบริหารเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายได้อย่างชัดเจน ผู้บริหารใช้ทรัพยากรในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสามารถกระจายงานได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสมตามความสามารถ ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

2. การสังเคราะห์หลักธรรมของผู้บริหารในจังหวัดนครสวรรค์พบว่า จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 รูป/คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักธรรมและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ทั้ง 4 ด้าน

อันได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารทั่วไป ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ศาสนาพุทธใช้หลักไตรสิกขาเป็นหลักในการบริหารงานในการพัฒนาคนพัฒนางาน ให้เป็นผู้มีคุณภาพ ที่สำคัญที่สุดก็คือ การปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม วิธีการหนึ่งที่น่าจะให้ผลดีในการปลูกฝังและพัฒนาการมีคุณธรรมจริยธรรม ก็โดยใช้หลักไตรสิกขาทั้งนี้ก็เพื่อให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องดีงามโดยนำหลักธรรมพระพุทธศาสนา (ไตรสิกขา) มาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาคนในองค์กร หรือสถานศึกษาเน้นการจัดสภาพทุก ๆ ด้านในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนให้คนในองค์กรพัฒนาตามหลักพุทธธรรมอย่างบูรณาการส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะแห่งปัญญาศาสนาคริสต์ใช้หลักบัญญัติ 10 ประการในพระคัมภีร์ไบเบิลซึ่งถือว่าเป็นคัมภีร์สูงสุดของศาสนาคริสต์มาใช้ในการบริหารงานวิชาการโดยหลักความรักเป็นหลักปฏิบัติของคริสต์ศาสนาซึ่งเป็นบทบัญญัติสำคัญในการนำไปปฏิบัติ ศาสนาอิสลามหลักใช้หลักการคือการศรัทธาในอัลเลาะห์ มีความเชื่อมั่นในอัลเลาะห์เพียงองค์เดียวโดยจะนำคำสอนของอัลเลาะห์มาใช้ในการบริหารเพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ศาสนาพุทธได้ใช้หลักธรรม คือ อปริหานิยธรรม 7 หรือที่เรียกว่าเป็นธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม 7 ซึ่งในการทำงานร่วมกันนั้นจะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคมซึ่งความเจริญไม่เกิดความไม่เข้าใจกันในประกอบกับการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีผู้นำหรือผู้บริหารที่มีความประพฤติที่ดีและมีคุณธรรมเป็นที่ตั้ง ศาสนาคริสต์ใช้หลักบัญญัติ 10 ประการ โดยเน้นหลักความรัก เพราะพระเยซูคริสต์ทรงสอนมุ่งเน้นให้มอบความรักให้ทุกสรรพสิ่งเหมือนรักตัวเอง เพราะการบริหารงบประมาณนั้นถ้ามีความรักความซื่อตรงต่องานที่ทำย่อมจะทำให้งานประสบความสำเร็จศาสนาอิสลามใช้หลักการคือการศรัทธาในอัลเลาะห์ซึ่งหลักธรรมที่นำมาใช้นั้นนำมาจากพระคัมภีร์อัลกุรอานทั้งสิ้น

2.3 ด้านบริหารบุคคล ศาสนาพุทธใช้หลักการมีจิตสาธารณะมีจิตสำนึกที่ดีในการรู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ เสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ยึดมั่นทั้งในด้านคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพราะผู้ที่มีจิตสาธารณะ จะต้องเป็น ผู้ที่ให้และคอยช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อนด้วยความเต็มใจ ไม่หวังผลตอบแทน ไม่เห็นแก่ตัว เข้าใจผู้อื่นไม่เป็นคนใจแคบ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2545) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ศาสนาคริสต์ใช้หลักบัญญัติ 10 ประการโดยคำสอนสำคัญของคริสต์ศาสนา เพราะในการบริหารบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานศาสนาอิสลามสอนให้เข้าใจระหว่างกัน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การปลูกฝังความถูกต้องและเข้าใจในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง จริยธรรมที่อยู่ในมนุษย์จะสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรม เพื่อสิ่งที่ตั้งงามที่

จะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน กับความรับผิดชอบที่พวกเขาอบหมาย นอกจากนั้นแล้วหลักการพื้นฐานต้องมาจากหลักการของอิสลามปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับธีรวัชร แสงจงและคณะ (2562) พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวและด้านความเข้าใจผู้อื่น และเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ด้านบริหารทั่วไปไปตามหลักของศาสนาพุทธใช้หลักธรรมคือพรหมวิหาร 4 เพราะจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างมีความสุขและเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ซึ่งจะเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้นได้อีกด้วย ศาสนาคริสต์ใช้หลักบัญญัติ 10 ประการ เพราะการบริหารทั่วไปเป็นงานเกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้การบริหารอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเนื่องด้วยศาสนาอิสลามเป็นศาสนาแห่งสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ส่งเสริมให้คนในศาสนามีปฏิสัมพันธ์การติดต่อประสานงาน พบปะสังสรรค์ในรูปแบบ สมาคม/องค์กร/หมู่คณะ เพื่อสร้างสรรค์และจรรโลงสังคมด้วยการแบ่งปัน เอื้ออาทร ร่วมมือ ร่วมใจร่วมคิด และร่วมรับผิดชอบ จะเห็นได้ว่าศาสนาอิสลามเน้นความสามัคคี เพราะความสามัคคีเป็นชุมกำลังเพื่อขับเคลื่อนให้สังคมเกิดความสงบสุข เกิดสันติภาพและมีความเสียสละซึ่งเป็นหลักปฏิบัติที่คนศาสนาอิสลามจะรู้ได้ว่าเป็นหน้าที่ที่ตนต้องพึงกระทำ

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาและทำการวิจัย นำเสนอได้ ดังนี้

ตารางที่ 3 องค์ความรู้ใหม่

	เป้าหมายในการจัดการศึกษา	การบริหาร วิชาการ	การบริหาร งบประมาณ	การบริหาร บุคคล	การบริหาร ทั่วไป
ศาสนาพุทธ	เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดีของสังคม เพราะพระพุทธเจ้าทรงมีเป้าหมายของการสอนเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล คือนำเน้นการสอนเพื่อให้มนุษย์ทุกคนมีพื้นฐานที่ดีในการดำรงชีวิตและการดำเนินชีวิตที่ดีงามตามศักยภาพของตนเอง โดยเริ่มจากการพัฒนาภายใน คือ พัฒนา ชัดเกล้าจิตใจให้เป็นคนดี มีศีลธรรม	หลักไตรสิกขา	หลักอภิปรินิยธรรม 7	จิต สาธารณะ	พรหม วิหาร 4

	เป้าหมายในการจัดการศึกษา	การบริหาร วิชาการ	การบริหาร งบประมาณ	การบริหาร บุคคล	การบริหาร ทั่วไป
ศาสนาคริสต์	เป็นการศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อธรรมชาติของการเรียนรู้ของมนุษย์แต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกัน ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงศักยภาพทางร่างกาย สติปัญญาและจิตใจของนักเรียนแต่ละคนตามบริบทของเขา รวมถึงกระแสเรียกร้องของแต่ละคนด้วย โดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางครูหรือผู้ให้การศึกษาจึงควรเริ่มต้นที่การยอมรับและให้ความเคารพนักเรียนอย่างที่นักเรียนเป็นได้	หลัก บัญญัติ10 ประการ ของพระ เยซู	หลักบัญญัติ 10ประการ ของพระเยซู	หลัก บัญญัติ10 ประการ ของพระ เยซู	หลัก บัญญัติ10 ประการ ของพระ เยซู
ศาสนาอิสลาม	เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นมุสลิมที่ดีและเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต และการจัดการศึกษาให้บรรลุตามหลักการหรือเป้าหมายดังกล่าว	การ ศรัทธา ในอัล เลาะห์	การศรัทธา ในอัลเลาะห์	การศรัทธา ในอัล เลาะห์	การ ศรัทธา ในอัล เลาะห์

เป้าหมายในการจัดการศึกษาของทั้ง 3 ศาสนามีความคล้ายคลึงกันคือเป้าหมายในการสร้างคนให้เป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติด้วยหลักธรรมของแต่ละศาสนาที่แตกต่างกันออกไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารการศึกษาในแต่ละศาสนาควรมีแผนการดำเนินงานหรือปฏิทินการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้ชุมชนหรือสาธารณชนรับทราบถึงการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ แต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา เพื่อการขอรับช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนในด้านต่าง ๆ

2. ผู้บริหารการศึกษาในแต่ละศาสนาควรกำหนดกลยุทธ์ในด้านการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้พัฒนาตนเอง เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพขององค์กรในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและในด้านการศึกษาของคนในศาสนา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารการศึกษาในแต่ละศาสนาควรมีการส่งเสริมและสนับสนุน ด้านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารการศึกษาในแต่ละศาสนาควรมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้โรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- อับลอาซิช เจ๊ะมามะ (2561). *ภาวะผู้นำและบทบาทของอิหม่ามในการจัดการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดนราธิวาส*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- เกษม วัฒนชัย. (2549). *การเรียนรู้ที่แท้และพอเพียง*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ธีรวัชร แสงจง และคณะ. (2562). *การศึกษามนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2545). *ความสุขทุกแห่งมุม*. กรุงเทพฯ: ผลิติม.
- สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2555). *ก้าวไปข้างหน้าด้วยอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ปี ค.ศ.2012-2015*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อธิวัฒน์ พันธรัตน์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

